

Medicinsk kontroll hand-armvibrationer

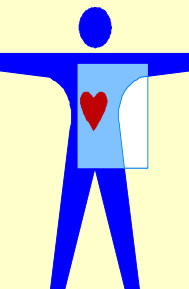
AFS 2019:3

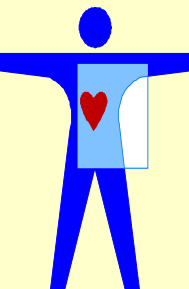
Mats Hagberg professor, överläkare Arbets och miljömedicin Sahlgrenska Universitets Sjukhuset och Göteborgs universitet

Urban Svensson, chefsläkare, studierektor Previa

www.foretagshalsor.se
www.fhvmetodik.se

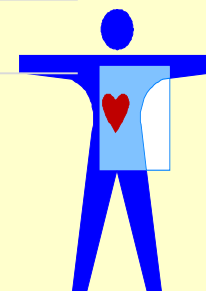
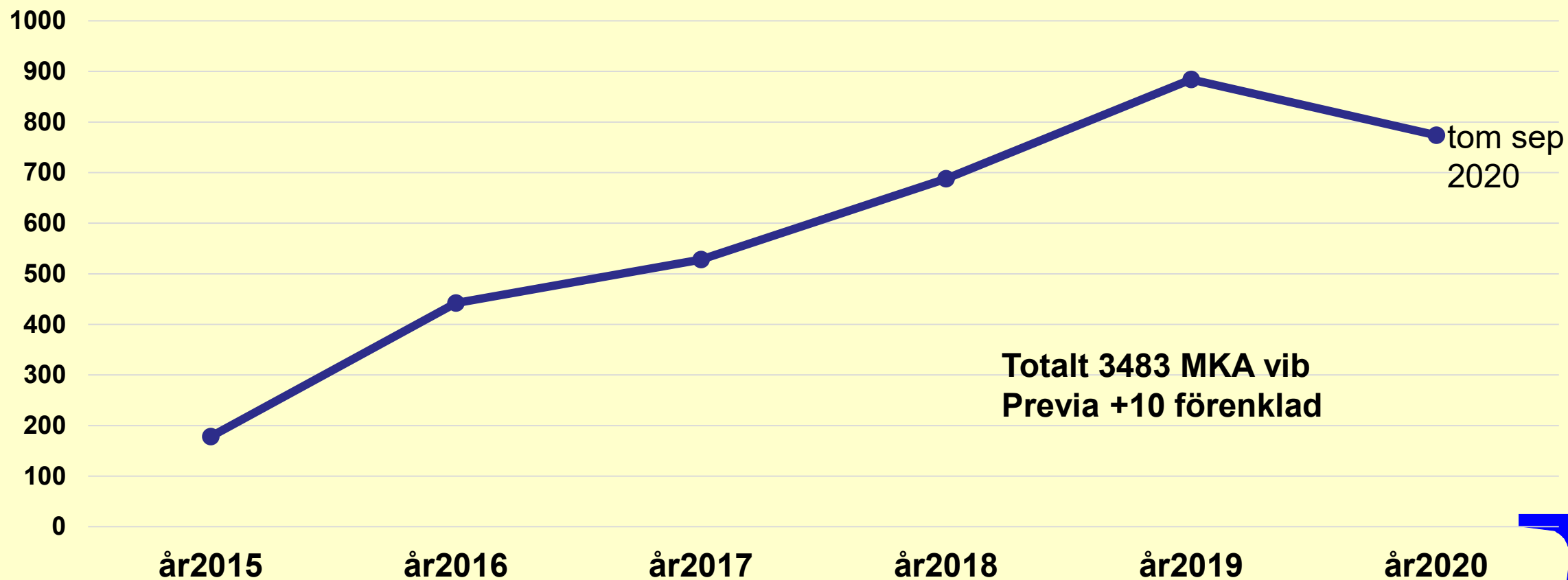

1. Läget
- 2 Minimikrav för medicinsk kontroll hand-arm vibration
(Skanör 20191024)
- 3 När medicinsk kontroll
- 4 Frågeformulär inför första kontroll
- 5 Läkareundersökning
- 6 Screeningformulär
- 7 Hur går man vidare
- 8 Frågor, kommentarer

Läget

MKA vib Previa

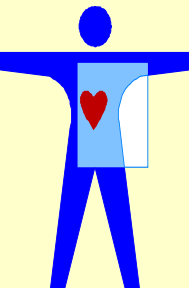
Läget

5 milj i arbetskraften

Vibrationer från handhållna maskiner (1/4 arbetstiden)

Ca 400.000 personer 13% män och 3% av kvinnor
(Arbetsmiljöundersökningen 2017)

28% (1,4 milj) har arbetsorsakade besvär av dessa hade ca
1/3 besvär i fingrar och händer (Arbetsorsakade besvär
2018)

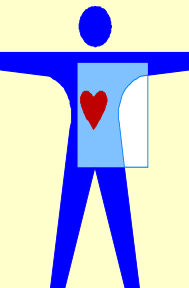
Skanör?

Hur skall en medicinsk kontroll utföras avseende hand-arm vibrationer?

Underlag till detta dokument har utarbetats i samverkan mellan, företrädare för Sveriges Företagshälsors chefsläkarkollegium, Vibrationsforskargruppen Nord- (Umeå), Väst- (Göteborg) och Syd (Lund) samt Sveriges Företagshälsor.

Arbetsgruppen utformade innehållet i frågeformulär, läkarundersökning och screening-formulär. Grunddokumenten återfinns på FHVmetodik.se med versionsbeteckningen "Skanör20191024 Vers.1.1." Arbetsmiljöverket var representerade vid mötet och medverkade vid uttolkningen av föreskrifterna.

Seminariet var i Skanör med slutdatum 20191024 stöd för framtagning av dokumentet och seminariet gavs av AFA Försäkring

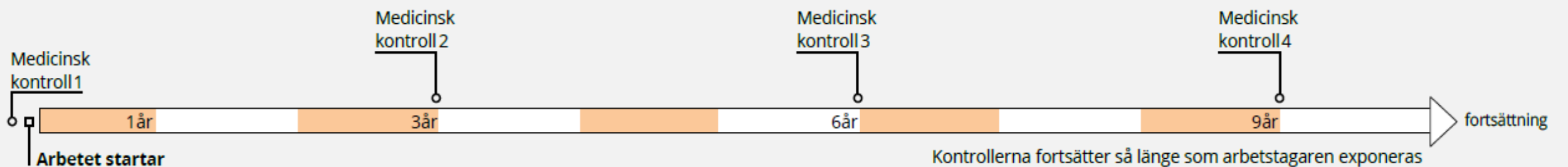
När medicinsk kontroll vibration?

1. Exponeringen i arbetet överstiger insatsvärde $2,5 \text{ m/s}^2$
2. Misstanke om att vib exponering orsakar ohälsa
3. Arbetskamrat som fått vibrationsskada

Vart 3:e år

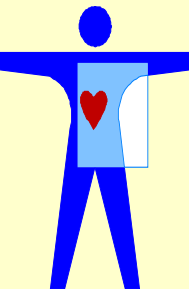
Medicinsk kontroll nr 3 (efter 6år) kan ersättas med screening om de 2 första läkarundersökningarna inte visar tecken på vib skada

När medicinska kontroller ska anordnas

Medicinsk kontroll innehåll

1. Frågeformulär inför läkarundersökning
2. Läkarundersökning

Frågeformulär

A. Beskriv dina arbetsuppgifter: _____

B. När började du arbeta inom ditt nuvarande yrke? _____ (ex 2017).

FÄRGFÖRÄNDRINGAR:

1. Vitnar ett eller flera fingrar (enligt bilden) vid fukt eller kyla?

Om Nej, gå till fråga 10.

NEJ JA

☐ ☐

3. Vilka fingrar blir vita?

Markera genom att skugga de områden som blir vita i nedanstående figur.

Vänster hand

Höger hand

4. Inverkar dina vita fingrar på någon av dina fritidsaktiviteter?

Vilka? _____

5. Inverkar dina vita fingrar på någon av dina arbetsuppgifter?

Vilka? _____

6. Har någon annan i din släkt vita fingrar? NEJ JA

☐ ☐

7. Om Ja, arbetar de med vibrerande handmaskiner? NEJ JA

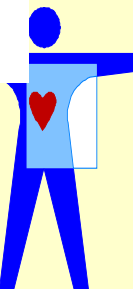
☐ ☐

8. Om du ser tillbaka över de tre senaste åren, vill du då säga att dina vita fingrar kommer:

- ☐ mindre ofta
- ☐ lika ofta
- ☐ oftare
- ☐ vet ej?

9. Om du ser tillbaka de tre senaste åren, skulle du då säga att dina vita fingrar drabbar:

- ☐ ett mindre område
- ☐ lika stort område
- ☐ ett större område
- ☐ vet ej?

Frågeformulär

10. Har du någonsin upplevt nedsatt känsel, domningar och/eller stickningar i fingrarna?
Om Nej, gå till fråga 18.

NEJ JA
☐ ☐

11. Om Ja, när märkte du detta för första gången? _____ (ex 2017).

12. Om Ja, när?

- ☐ vid arbete med vibrerande handmaskiner?
- ☐ efter arbete med vibrerande handmaskiner?
- ☐ under/efter exponering för kyla?
- ☐ under period med vita fingrar?
- ☐ efter period med vita fingrar?
- ☐ på natten?
- ☐ ständigt?
- ☐ vid någon annan tid?

13. I vilka fingrar upplever du nedsatt känsel, domningar och eller stickningar?
Markera genom att skugga motsvarande områden i nedanstående figur.

Vänster hand

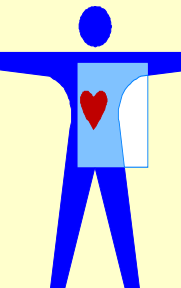
Höger hand

14. Inverkar din nedsatta känsel, domningar och/eller stickningar på någon av dina fritidsaktiviteter?

Vilka? _____

15. Inverkar din nedsatta känsel, domningar och/eller stickningar på någon av dina arbetsuppgifter?

Vilka? _____

Frågeformulär

18. Har du något av följande?

(avser när du inte arbetar med vibrationer)

Nej   Obetydligt   Lite grann   Ganska mycket

a) Nedsatt förmåga att känna beröring i fingrar/hand?

☐☐☐☐

b) Nedsatt förmåga att känna värme i fingrar/hand?

☐☐☐☐

c) Nedsatt förmåga att känna kyla i fingrar/hand?

☐☐☐☐

d) Nedsatt kraft i fingrar/hand?

☐☐☐☐

e) Domningar/stickningar i fingrar/hand när du inte arbetar med vibrerande maskiner?

☐☐☐☐

f) Smärta när du blir kall om fingrar/hand?

☐☐☐☐

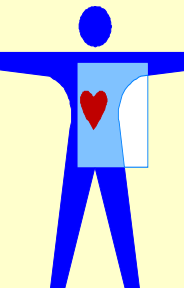
g) Svårt för att knäppa knappar?

☐☐☐☐

h) Värk/smärta i fingrar/hand/underarm/armbåge?

☐☐☐☐

i) Värk/smärta i nacke/skuldra?

☐☐☐☐

Frågeformulär

21. Har du någon/några av nedanstående sjukdomar?

- ☐ Diabetes
- ☐ Nervsjukdom (ex MS, nervskada)
- ☐ Reumatologisk sjukdom
- ☐ Sköldkörtelsjukdom
- ☐ Migrän

22. Tar du mediciner för någon sjukdom? Vilken medicin?

23. Använder du handhållna vibrerande maskiner i ditt nuvarande arbete? (ex. slipmaskin)

- ☐ Nej
- ☐ Ja

Om Ja, vilka handhållna vibrerande handmaskiner använder du?

Använd maskin

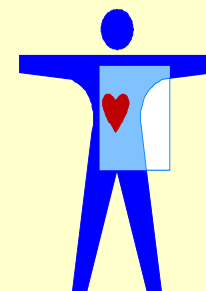

Läkarundersökning

Allmäntillstånd

Kroppundersökningen skall innehålla: Hud händer
Inspektion. Undersök om deformiteter, ärr, hudskador
eller atrofier.

Muskuloskelettalt: Inspektion. Undersök aktiv rörlighet:
nacke, axlar, armbåge och händer.

Läkarundersökning

Neurologstatus: Senreflexer Testa akillesreflexerna, Vibrationssinne undersöks vid stortåbasen eller vid mediala malleolen.

Muskelkraft Grov handgreppskraft mäts med Jamar® eller annat likvärdigt instrument.

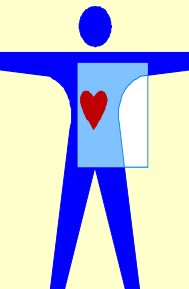
Känselförception Känselförmågan i händer undersöks med **minst två av nedanstående metoder**. Undersökningarna utförs vid normal hudtemperatur ($>28^{\circ}\text{C}$).

Beröringssinne: Monofilament

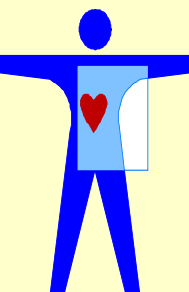
Temperatursinne: Temperaturrullar

Diskriminativkänselförception: Två punkts diskrimination

Vibrotaktil känselförception: Vibrationssinne, sensorisk perceptionströskel

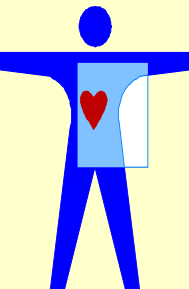
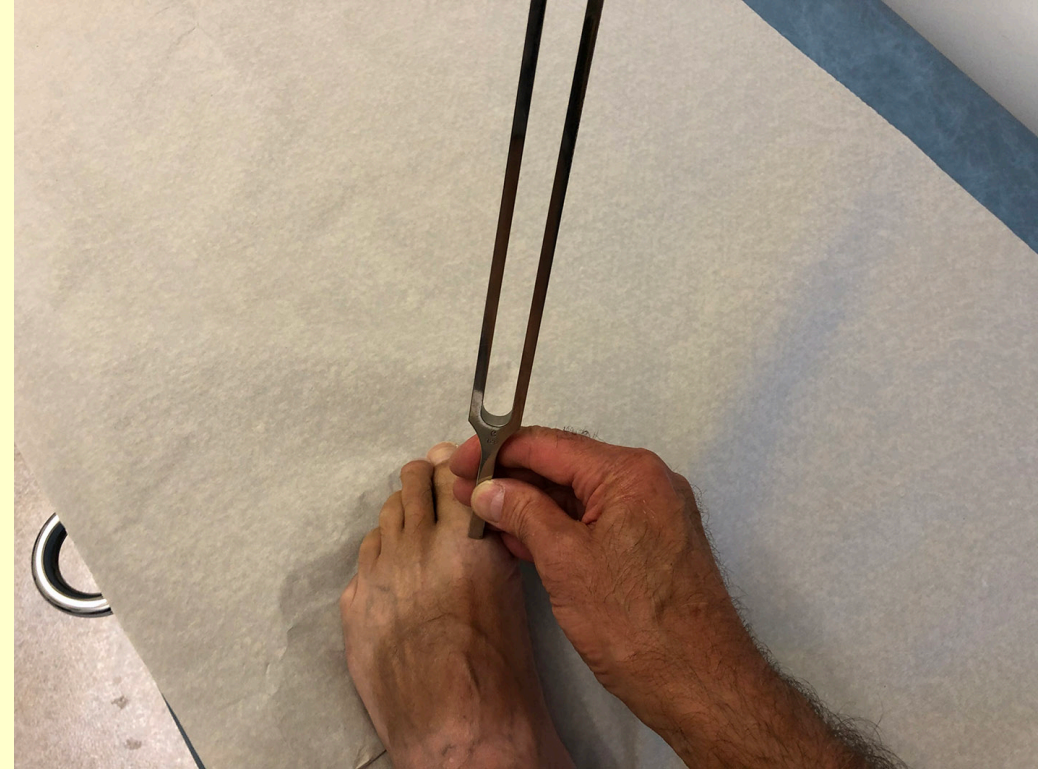
Akillesreflex

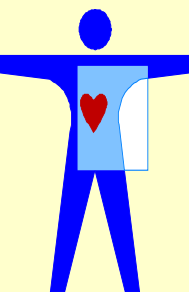

Neurologstatus vibrationssinne

Stämngaffel 125 Hz medial malleol och/eller stortåbas

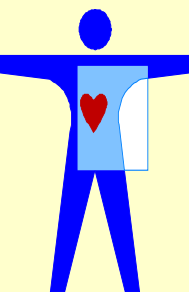
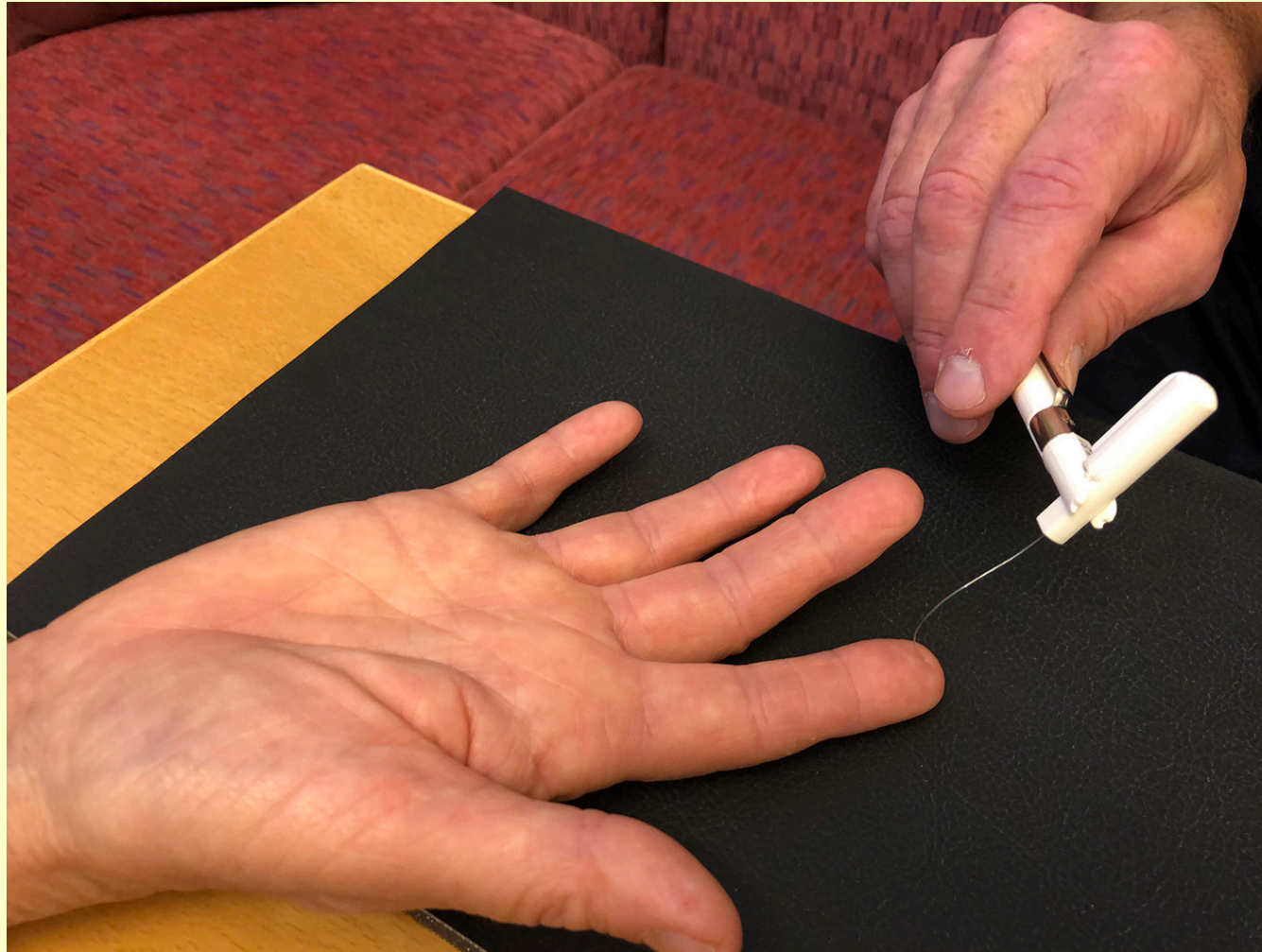

Handgreppskraft

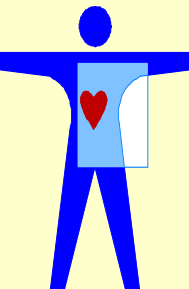

Beröring monofilamnet

Temperatursinne temperatur rullar

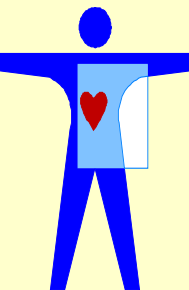

Lab Tempertursinne temperaturtrösklar

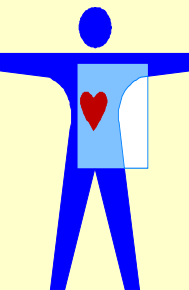

Medicinsk kontroll vid hand-armöverförda
vibrationer i arbetslivet 19 okt 2020 19

Mats Hagberg Arbets- och miljömedicin & Urban Svensson Previa

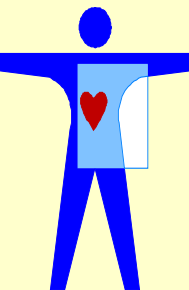

Diskriminativ känsel 2-punkts diskrimination

Vibrotaktil känslor Vibrationssinne

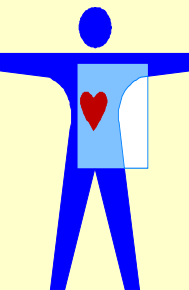

Lab Vibrotaktil känsel sensorisk perceptionströskel

Medicinsk kontroll vid hand-armöverförda
vibrationer i arbetslivet 19 okt 2020 22

Mats Hagberg Arbets- och miljömedicin & Urban Svensson Previa

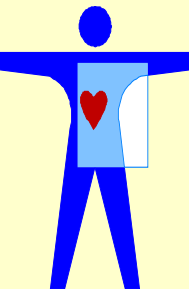
Hur går man vidare?

Utifrån resultat från läkarundersökning

Arbetstagare med symtom men inga fynd:

Om misstänkt begynnande skada, följ upp med förkortat intervall till nästa undersökning

Arbetstagare med minst ett symtom och minst ett fynd: Kalla tillbaka för fördjupad undersökning och ta ställning till vidare åtgärder.

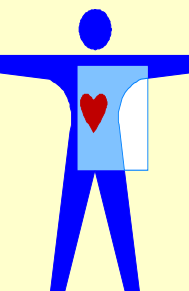

Hur går man vidare?

Utifrån resultat från läkarundersökning

Arbetstagare som bedöms ha misstänkt vibrationsskada:
Informera denne om varför du misstänker vibrationsskada. Diskutera med den anställda om möjlighet att minska exponering. Ev. kontakt med arbetsledare/chef. Informera om möjlighet att anmäla till AFA försäkring.

Arbetstagare för vilken du inte vet om det är en skada till följd av vibrationer: Överväg remiss till somatisk specialist för diagnos alternativt differentialdiagnoser •

Hur går man vidare?

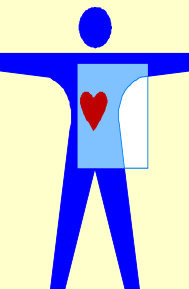
Utifrån resultat från läkarundersökning

Överväg remiss till AMM för sambandsbedömning

Om minst en person i en arbetsgrupp har utvecklat tecken förenliga med skada från vibrationsexponering:

Återkoppla information till riskbedömningen

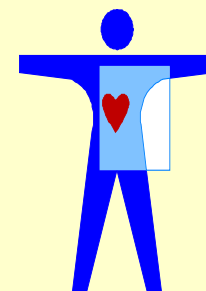
Föreslå åtgärder för att sänka exponeringen
(arbetsmiljöingenjör kopplas in?)

Hur går vi vidare?

Senast 2022-10-24 uppdatering av guide – synpunkter önskas

Önskemål framkommit om gemensamma riktlinjer för kvantifiering av hand-armvibrations skadors allvarlighetsgrad (skadegradering). Om stöd (AFA?) planeras nytt Skanörseminarium 2022-10-23.

Screening undersökning

Arbetstagare som rapporterar
symtom i screeningformulär?
Kallas för läkarundersökning
Screening först vid 3:e
medicinska kontrollen

Screening

MKA AFS 2019:3 Vibrationer

Fylls i av arbetstagare

1. Vaknar du om natten minst en gång i veckan av smärta eller domningar i fingrar/hand?

☐ Nej ☐ Ja

2. Vitnar ett eller flera fingrar (enligt bilden) vid fukt eller kyla?

☐ Nej ☐ Ja

3. Har du något av följande?

(avser när du inte arbetar med vibrationer)

	Nej	Obetydligt	Lite grann	Ganska mycket
a) Nedsatt förmåga att känna beröring i fingrar/hand?	☐	☐	☐	☐
b) Nedsatt förmåga att känna värme i fingrar/hand?	☐	☐	☐	☐
c) Nedsatt förmåga att känna kyla i fingrar/hand?	☐	☐	☐	☐
d) Nedsatt kraft i fingrar/hand?	☐	☐	☐	☐
e) Domningar/stickningar i fingrar/hand när du inte arbetar med vibrerande maskiner?	☐	☐	☐	☐
f) Smärta när du blir kall om fingrar/hand?	☐	☐	☐	☐
g) Svårt för att knäppa knappar?	☐	☐	☐	☐
h) Värk/smärta i fingrar/hand/underarm/armbåge?	☐	☐	☐	☐
i) Värk/smärta i nacke/skuldra?	☐	☐	☐	☐

4. Har något/några av **ovanstående besvär förbättrats** de senaste 3 åren? ☐ Nej ☐ Ja
Vilket/vilka?

5. Har något/några av **ovanstående besvär försämrats** de senaste 3 åren? ☐ Nej ☐ Ja
Vilket/vilka?

6. Har du fått ny **sjukdom** eller ny **medicinering** under de senaste 3 åren? ☐ Nej ☐ Ja
Vilken sjukdom / medicin?

Frågor och kommentarer?

Medicinsk kontroll vid har
vibrationer i arbetslivet 19 okt 2020 28

n Previa

